

Sz. Opre Mária kiállítása elé

Egy kiállítás miatt gyűltünk össze. Elsőként felmerül a kérdés bennünk: egyáltalán, miért kell nekünk kiállítás, mi szükség van ma kiállításokra? Ez egy fotókiállítás, s ennek kapcsán még erősebb lehet sokakban a kétely, van-e ma jelentősége annak, hogy valaki képeket készít, azokat bekeretezi és egy kiállítóterem falára aggatva kívánja embertársainak megmutatni? Egy olyan korban, amikor – a korszerű technikai lehetősé-

geknek köszönhetően – bárki, bármennyi képet készíthet, amikor a legkülönbözőbb médiumokon keresztül elárasztanak minket, a közösségi oldalakon számszerűen és gyakran megdöbbentően oszttják a képeket és az ész, gyakran más

tollával ékeskedő madarak módjára; s látható, hogy sokszor a valódi ismerőseink, barátaink, valóban személyes képi élményei, az élet egyszerű pillanatörömeit, szépségeit megragadó fotói kapják a legkevesebb lájkot. Amely korban arra a vizuális üzenetre, amely nem hordoz valami extrémítást, a legtöbben már fel sem kapják a tekintetüket. Azonban, miközben egyre többen azt hiszik, hogy igen, ők látnak, azt kell üzenjem nekik: nem. Csak néznek. Mi végre hát az, ami miatt most itt vagyunk? Nem hiszem, hogy e pár percben – mert ígérem, nem lesz túl hosszú – képes leszek az előbbi kérdésekre kimerítő választ adni, de megkísérlem.

Sz. Opre Mária, aki itt, e falakon megosztja velünk képi élményeinek egy részét, szerény alázattal fényképkészítőnek nevezi magát. Bizonyára nem akkor kezdett el fényképezni, amikor az itt kiállított képek készültek, de az biztos, hogy akkor már kezdett látni, legalábbis másként látni, mint korábban. Az őstudás ott szunnyad mindnyájunkban, csak időnként fel kell élesztgetnünk. E tudásnak lényegét én magam egyszer éppen az itt és most (és mindig) aktuális József Attila *A Dunánál* című versének két sorában fe-

deztem fel: „Én úgy vagyok, hogy már száz ezer éve / nézem, amit meglátok hirtelen”.

A kiállító személyére (hölgy mivoltára) tekintettel és illendően, ezúttal nem szeretném a sok évtizedes pályát taglalni – amelynek gerincét a különböző státuszokban (óvónőtől intézményvezetőig) végzett pedagógusi tevékenység jellemezte. De – mindketten isaszegi polgárok lévén – feltétlen meg kell említenünk a helyi lap számára végzett tevékenységét, amelynek kapcsán először merült fel benne az igény, hogy a korrekt, dokumentumjellegű képi információkon túl, az értéket, a szépséget is megossza az olvasókkal.

A fényképezés terén az újabb fordulóponthoz különös módon egy kirándulás alkalmával lerobbanó autójuk segítette hozzá. Semmi sem vélet-

len, csak meg kell látnunk a véletlennek látszó történetekben a Teremtő üzenetét. Csak ily' módon válnunk képessé arra, hogy tekintetünkkel a környezetünkben véletlenül megpillantott momentumokat észrevegyük, meglás-

Sz. Opre Mária: Ornamentika 1.

suk, lelki élménytárunkban, netán fényképezőgépünk digitális adattárában rögzítsük. „Amíg András szerelő után kutakodott, én a kocs mellett gyönyörködtem a kastélyban, amit hatalmas kovácsoltvas kerítés vett körül. Bemenni nem lehetett, így elkezdtem fényképezni a kerítésen keresztül, és felfedeztem milyen különleges, látványos fényképeket lehet így készíteni, amikor a kerítés rácsai, ívei közé fogjuk a látnivalót (...) nem tanultam a szakmát, szerintem azokban a napokban fedeztem fel” – emlékszik vissza Mari-ka. Azt hiszem, ez afféle hívás volt számára. Nem kerülhetem meg a magyarázatot: András, nem más, mint maga a nagy „Sz.” Opre Mária neve előtt, Dr. Székely András Bertalan, a férj, aki bár azóta is, bármerre járnak, gyakran kénytelen a fényképezőgéppel a kezében lemaradozó feleségére várni; de bosszankodni nincs oka. Hiszen éppen ő adott a legtöbb biztatást neki arra, hogy ha már „nemcsak néz, hanem lát is”, akkor örököltse meg, rendszerezze a felvételeket, végül arra, hogy kiállítsa. Fontosnak tartja még a bátorítást, amelyet Vencsellei István és Hidvégi Péter fotóművészekről, valamint Aranyossy György, grafikus-, festő- és fotóművésztől, a kolozsvári

Magyar Opera volt díszlet- és jelmeztervezőjétől kapott.

Opre Mária későn kezdte a tudatos fotográfálást, ezért érthető, hogy még túl fiatal ahhoz, hogy e téren ars poeticáját megfogalmazza. Magam nem is nagyon szeretem, ha különböző kiadványok kapcsán kényszerítik ki belőlünk azt a néhány mondatot, amellyel egyébként lehetetlen összefoglalni mindazt, amely alkotásra, ábrázolásra készítet minket. Jobb, ha a képek által mondjuk el, mit és hogyan látunk, képezünk le a világból.

Az itt látható képek arról tanúskodnak, hogy alkotójuk képes észrevenni, meglátni a környezetünkben azokat a részleteket, amelyek mellett a legtöbben elmennének. A mai ember egyik legsúlyosabb betegsége a *gyengénlátás*. Ez azonban optikusok és hagyományos orvoslás segítségével nem gyógyítható, mert szellemi, lelki és ezzel együtt járó vizuális gyengénlátásról van szó. Ezért is van szükség arra, hogy például kiállításokon szembesüljünk mindazzal, amit magunk is láthatnánk, ha nem csak néznénk „ki a fejünkben”, ahogy szokták mondani. Sokan csak néznek maguk elé, de nem tekintenek a horizonton túlra, bámulnak lefelé, az okostelefonjukra lógatva fejüket, de nem veszik észre az

öntöttvas aknafedő szépségét, csak akkor emelik föl fejüket a városi flaszterről, ha felülről megtisztelti őket egy madár, pedig láthatnák a szellemi értelemben is föléjük magasodó emberi alkotásokat: oszlopokat, cégéereket, azok részleteit, az ablakrácsok mögötti üvegen tükröződő égboltot. Opre Mária

képein nem direkt módon jelenik meg a természet, hanem főként olyan, emberi (többnyire mesteri) kezek által leképzett, készített tárgyakban, amelyek formakincsét maga a természet ihlette. Végső soron minden alkotás, találmány a természetből merít. Nagy rácsodálkozással, szeretettel és tisztelettel tekint az eleink által ránk hagyott fémműves kultúrára. Ez ad keretet e kiállításnak. A legtöbb embert zavarja, ha valami úgymond „belelóg, betakar” a látványba, holott éppen a túl tiszta, mondhatni steril nézet az, ami idegen az ember alkotta környezettől is. Hiszen az egyes motívumok mindenhol együtt élnek, kölcsönhatásban vannak egymással.

Sz. Opre Mária: Ornamentika 2.

Hogy ezt észrevegyük, ahhoz kell olykor fel-emelkednünk, vagy éppen leguggolnunk, hogy kukucskáhalhassunk, de legalább leülnünk egy pillanatra a rohanásban.

A régiak bölcs belátással elfogadták, hogy korlátokra, rácsokra márpedig szükség van, viszont fontosnak tartották, hogy a rideg funkcionális szempontokon túl, szépséggel is felruházzák ezeket. Mária viszont azt is felfedezte magának, hogy sajátos szemszögből komponálva már nem is korlátokat, hanem a látvány képkereteit láthatjuk bennük. Mint ahogyan észreveszi azokat a pillanatokot is, amikor a természet, ha rövid időre is, egy kis behavazással jelzi jelenlétét, új arccal ruházva fel a régi vasakat.

Olykor az egyszerű dokumentálás igényével örökíti meg patinás cégéereket, templomtornyok keresztjét, feszületet, máskor éppen a kiragadott részletet tartja fontosnak. Egy-egy gyönyörű lépcsőházi korlátnál éppen hogy nem elégszik meg a részlet egyszerű bemutatásával, hanem feszes kompozícióval ad dinamikát a képnek. Máskor az egészből azt a részletet vágja ki, amellyel a megnyugtató szimmetriára hívja fel a képet szemlélő figyelmét.

E kiállítást két fontos lépés előzte meg: az első az volt, amikor megszületett egy-egy itt

látható fotó, olykor sok-sok testvérével együtt, a második pedig az, amikor Opre Máriának el kellett döntenie, „új gyermekei” közül melyeket „mutassa be” a vendégeknek. Valószínű, ez lehetett számára a legnehezebb döntés. Ezért sem könnyű kiállításra válogatni képeket: nagyobb felelősség, mint röpke pillanatokra

közszemlére tenni valamit, például a világhálón. Egy fotókiállítás őriz valamit a digitális korszak előtti analóg világból, ahol egy filmtekercsre készíthető képek száma korlátozott volt, ezért alaposabb megfontolást igényelt annak eldöntése, mit, mikor, hányszor, milyen napszakban, milyen szögből fényképezünk le.

Marika számára az itt látható képek fontosak, mert már készítésük is élményekkel gyarapította őt. Ezúttal elénk tárja fényképeinek válogatását, annak reményében, hogy a jelenlévőket is megérinti mindaz, amely számára épülésül szolgált. Magam részéről kívánom e remények mind nagyobb kiteljesedését.